

Islam door vrouwenogen 3: Ontmoeting met moslimvrouwen of moskeebezoek

Situering

Doelen:

- Wederzijdse kennismaking en ontmoeting van christelijke en moslimvrouwen (of kennismaking met gebedsruimte van moslims en functies van moskee)
- Nuancering van beelden over elkaar

Opzet

1. welkom en inleiding op de bijeenkomst
2. kennismaking met elkaar
3. groepsgesprek
4. korte terugblik & afsluiting van de bijeenkomst

1. Welkom

De begeleidsters (moslima en christen) heten iedereen welkom, vertellen over de achtergrond, bedoeling en opzet van de bijeenkomst en wensen een boeiende ontmoeting toe.

2. Kennismaking met elkaar

Bij wijze van kennismaking kunnen duo's gevormd worden van een christelijke en een moslimvrouw waarin men elkaar iets vertelt over de eigen voornaam, wat deze betekent, waar ze vandaan komt etc. Vaak verwijzen voornamen naar personen die in de religie een rol hebben gespeeld. Daar kan dan iets over worden verteld.

Bij een kleine groep kan dit eventueel ook plenair. Ook kunnen groepjes gevormd worden afhankelijk van het aantal christelijke en moslimvrouwen en de noodzaak van tolken. Ideaal is een even groot aantal christelijke als moslimvrouwen.

3. Gesprek

Het gesprek kan worden gevoerd in kleinere groepjes maar ook plenair. Het voordeel van groepjes is dat meer mensen aan het woord kunnen komen. De begeleiding kan dan de verschillende groepjes langs gaan en er steeds kort bij komen zitten en znodig nog wat instructies of verheldering geven. Ook is het mogelijk om meerdere gespreksleidsters (zowel christenen als moslima's) te hebben die ieder in een groepje het gesprek leiden. Een derde mogelijkheid is om de groep in tweeën te verdelen met een christelijke en moslimbegeleidster. Verschillende werkwijzen en gespreksthema's kunnen aan de orde komen. Er kan bijvoorbeeld mee begonnen worden dat een christen- en een moslimvrouw vertellen wat het geloof voor haar betekent in het dagelijks leven. Aan de hand daarvan kan zich een gesprek ontwikkelen of kunnen vervolgens andere vrouwen hierover vertellen.

Een andere manier is om te beginnen met een borddiscussie, bijv. rond de vraag: 'Wat vind je waardevol in jouw religie'? Aan de hand van de trefwoorden op flap/bord kan vervolgens met elkaar worden gesproken, toegelicht worden en uitleg gevraagd.

Ook kan het gesprek begonnen worden met het thema feesten, kinderen etc., afhankelijk van wat in het voorgesprek is afgesproken.

Bij het gesprek dient de begeleiding in de gaten te houden dat niet de ene groep alleen maar vraagt en de ander spreekt/antwoordt. Dit kan bijv. doordat degene die de vraag stelt, ook vanuit haar eigen achtergrond/religie dezelfde vraag beantwoordt of haar visie geeft.

5. Afsluiting

Als er in groepjes is gewerkt, kan het leuk zijn om nog heel kort een indruk te vragen van de groepjes. (Het kan ook vervelend zijn als het te lang duurt).

Afgesloten kan worden met een rondje waarin ieder in één zin zegt wat zij meeneemt van deze bijeenkomst.

Als de bijeenkomst plaats heeft bij een kerk of moskee, is het voor de hand liggend om aan het einde of vooraf aan de bijeenkomst een korte rondleiding te geven.

Soms komen er vragen voor een vervolg. Deze worden door de begeleidsters meegenomen en in de groepen besproken (vierde bijeenkomst).

Alternatief: het bezoek aan een moskee

Door het moskeebezoek kunt u kennismaken met de gebedsruimte van een groep moslims, informatie krijgen en vragen stellen over de plaats en functies van de moskee, de positie van vrouwen in de moskee, rituelen en gebeden, de groep moskeegangers.

Het moskeebezoek kan er als volgt uitzien:

- Ontvangst en kennismaking met degene(n) die de rondleiding door de moskee verzorgen.
- Rondleiding en informatie over de moskee en haar functies.
- Gesprek en mogelijkheid tot het stellen van vragen.
- Afsluiting van het moskeebezoek, overhandigen van een gift.

BIJLAGEN

Tekst: Voorgesprek met moslimvrouwen

Het is ten eerste aan te raden om ruim voor de start van de cursus contact te zoeken met een groep moslimvrouwen en met iemand van die groep een of twee oriënterend(e) voorgesprek(ken) te hebben. Dit dient om kennis te maken én om na te gaan of de doelen en verwachtingen voor een gezamenlijke ontmoeting over en weer op elkaar afgestemd kunnen worden.

Wanneer u een dergelijke groep nog niet kent, kunt u contact op nemen met een buurthuis of een plaatselijke moskee (na geïnformeerd te hebben tot welke stroming de moskee behoort). Maar het is makkelijker als u via een u bekende moslima of andere bekende persoon contact kunt leggen. Soms is er geen bestaande groep, maar is er wel een groep te vormen voor de gelegenheid. (Bijvoorbeeld dat vrouwen van een moskee, school of andere organisatie voor de gelegenheid uitgenodigd worden bij elkaar te komen.)

In het voorgesprek dient een aantal zaken aan de orde te komen:

- Kennismaking met elkaar.
- Ieders belang bij een dergelijke ontmoeting. Er bestaan groepen die ontmoeting en dialoog, vreedzaam samenleven van mensen met diverse religies in hun doelstelling hebben staan. Bespreek met elkaar wat het doel van het gesprek is voor beide groepen (christelijke en moslimvrouwen). Bespreek vervolgens over welke onderwerpen je iets van elkaar wilt weten, dus ook welke vragen er bij de moslimvrouwen leven.
- De stijl van het gesprek. Is het mogelijk op een persoonlijke manier met elkaar te spreken? Dus dat persoonlijke ervaringen, visies, geloofsopvattingen uitgewisseld kunnen worden en niet alleen in stellingen gesproken wordt of informatie uitgewisseld over 'de' islam of 'het' christendom. Maak duidelijk dat het er niet om gaat elkaar te bekeren, maar respectvol naar elkaar te luisteren. Het gaat om een open gesprek tussen deze concrete groep christelijke en moslimvrouwen.
- Risico's voor de ontmoeting. Wat zou er mis kunnen gaan, hoe kan dat voorkomen worden? Laat je informeren over welke zaken op dit moment moeilijk of gevoelig liggen voor de moslimvrouwen in kwestie.

Uitgangspunt van het gesprek is belangstelling en openheid voor elkaar. Beide groepen vrouwen hebben als overeenkomst dat zij zich tot een godsdienst rekenen en een religieuze achtergrond en opvoeding hebben.

Wanneer aan het einde van het voorgesprek blijkt dat men van beide zijden positief is over een dergelijke ontmoeting, kunnen afspraken worden gemaakt. Ook kan wat tijd genomen worden om te overleggen met achterbannen of het gesprek echt wenselijk is, of om het niet te laten plaats vinden (en te beginnen met een moskeebezoek). Het is namelijk niet de bedoeling om vooroordelen en negatieve beeldvorming over en weer te doen toenemen.

Afspraken dienen gemaakt te worden omtrent plaats, tijd, of het nodig is om te tolken, het aantal deelneemsters, etc. Ideaal is een even groot aantal christelijke als moslimvrouwen. Verder dienen afspraken gemaakt te worden over het verloop van de bijeenkomst. Wij doen hieronder een voorstel. Het kan echter positief werken om samen de bijeenkomst voor te bereiden, waardoor er andere elementen of accenten in komen. De gespreksleiding van de bijeenkomst kan door de/een begeleidster van de cursus worden gedaan samen met een begeleidster of iemand van de groep moslimvrouwen.

In het voorstel zoals hier volgt, is er vrij veel open met name wat betreft de inhoud van de gesprekken. Het gesprek hoeft niet alleen over geloof te gaan. Ieders geloof is wel de noemer waarop men bij elkaar komt, maar allerlei zaken uit het dagelijks leven die de vrouwen ter harte gaan of die men graag aan elkaar wil vertellen kunnen aan de orde komen. Zoals feesten, vasten, kinderen, opvoeding, moederschap, (betaald) werk, studie, huwelijk, betrokkenheid bij kerk en moskee etc.

Je zou ook van te voren kunnen afspreken om een of meerdere specifieke thema's te bespreken. Als je er bijv. voor kiest om het thema religieuze feesten te bespreken, kun je de christen- en moslimvrouwen vragen om foto's mee te nemen van voor haar belangrijke religieuze feesten (doop, huwelijk, ramadan etc.). Het gesprek kan dan aan de hand van de foto's gevoerd worden, wat zeer geanimeerd kan zijn!

Belangrijk: vergeet niet om één of twee dagen voor de bijeenkomst nog even contact op te nemen met de groep moslimvrouwen om te checken of men komt op de afgesproken dag, plaats en tijd!

Alternatieven voor ontmoeting met vrouwengroep: moskeebezoek of video

Wanneer een ontmoeting met een vrouwengroep niet haalbaar mocht zijn, stellen wij de volgende alternatieven voor:

a. Moskeebezoek

Ook hier is het van belang dat voor de start van de cursus contact wordt gelegd met een moskee en afspraken worden gemaakt over het bezoek. Een goede manier is het schrijven van een brief aan het bestuur van de moskee waarin je helder aangeeft wat het doel van het bezoek is en welke vragen je zou willen stellen in de moskee. Vraag wie er van de moskee uit het bezoek zal begeleiden en of, als dat een man is, er vanwege de vrouwengroep ook een vrouw aanwezig kan zijn. Een alternatief is om telefonisch een afspraak te maken met iemand van het bestuur voor een gesprek om je vragen en wensen toe te lichten.

Bij het benaderen van een moskee is het goed om te weten tot welke stroming deze behoort, want dat maakt uit voor het soort informatie die je kunt verwachten. Je kunt dit gewoon vragen. Binnen de Turkse gemeenschap zijn de belangrijkste stromingen bijvoorbeeld:

- Suleymanca's, vrij streng in het geloof
- regeringsgezinden, in het algemeen een wat gematigd karakter
- Milli Gorüs, zeer politiek bewust, leggen veel nadruk op de scheve internationale verhoudingen.

Het wordt zeer gewaardeerd wanneer je je erkentelijkheid voor de ontvangst in de moskee uitdrukt in een gift t.b.v. het religieuze en sociale werk van de moskee. Een goed moment om dit aan te bieden is aan het eind van het moskeebezoek.

Een tip: Eventueel kan er een extra bijeenkomst ingevoegd worden waarin moslims een kerk komen bezoeken. Dit kan ook meegenomen worden als een mogelijk vervolg op de cursus.

b. Vertonen van video/ film

Er zijn verschillende films of documentaires te bedenken, die de moeite waard zijn om samen te bekijken. In samenspraak is er zeker een film of documentaire te vinden die iedereen graag zien.

Literatuur

- Gé Speelman, Dialoog in Nederland? In: J. van Lin, Ontmoeting van moslims en christenen, grensverleggende verkenningen. Hilversum. 1990.
- Blandiene Gerritsen, Zoete koek en tulpen. In: Roerom. Sept. 1993.
- Helma Hurkens en Harriet van der Vleuten, Van vergaderzaal naar keukentafel, over de dialoog van christelijke en moslim vrouwen. In: Mara, Tijdschrift voor feminisme en theologie; jrg 8, nr. 2 (1994).